

CHP

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 12.10.2005
Sayı : 242

10/308 - 15580/41984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kuşadası Limanı'nın Özelleştirilmesi ve "Özelleştirme uygulamalarının düzenlenmesine ve bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerde değişiklik yapılmasına dair kanunda ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında 5398 sayılı kanun"un ortaya çıkardığı sorunlar, bu projede kamu ve toplumsal yararın tartışılır hale gelmesi, ihale yapım yöntemi ve kamuoyuna yansıyan bazı bilgi belgelerin araştırılması, kamuoyunda ortaya çıkan tereddüt ve güvensizliğin giderilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu amaçla, Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Mehmet Mesut ÖZAKCAN
Aydın Milletvekili ve
38 Milletvekili

- 1.- Mehmet Mesut ÖZAKCAN- Aydın
- 2.- V. Haşim ORAL- Denizli
- 3.- Rasim ÇAKIR- Edirne
- 4.- Hakkı ÜLKÜ- İzmir
- 5.- Ahmet KÜÇÜK- Çanakkale
- 6.- Canan ARITMAN- İzmir
- 7.- Türkan MİÇOOĞULLARI- İzmir
- 8.- Bülent BARATALI- İzmir
- 9.- Mehmet U. NEŞŞAR- Denizli
- 10.- Erdal KARADEMİR- İzmir
- 11.- Muharrem KILIÇ- Malatya
- 12.- Halil AKYÜZ- İstanbul
- 13.- Vezir AKDEMİR- İzmir
- 14.- Nurettin SÖZEN- Sivas
- 15.- Hasan ÖREN- Manisa
- 16.- Mehmet S. KESİMOĞLU- Kırklareli
- 17.- Ufuk ÖZKAN- Manisa
- 18.- Feridun Fikret BALOĞLU- Antalya
- 19.- Nail KAMACI- Antalya
- 20.- Osman KAPTAN- Antalya
- 21.- Osman ÖZCAN- Antalya
- 22.- Tuncay ERCENK- Antalya
- 23.- Atila EMEK- Antalya
- 24.- Hüseyin EKMEKÇİOĞLU- Antalya
- 25.- Yakup KEPENEK- Ankara
- 26.- Mehmet Ziya YERGÖK- Adana
- 27.- Abdulaziz YAZAR- Hatay
- 28.- Ali OKSAL- Mersin
- 29.- Uğur AKSÖZ- Adana
- 30.- Ali Cumhur YAKA- Muğla
- 31.- Feridun AYVAZOĞLU- Çorum
- 32.- Mehmet KÜÇÜKAŞIK- Bursa
- 33.- Kemal DEMİREL- Bursa
- 34.- Nadir SARAÇ- Zonguldak
- 35.- İzzet ÇETİN- Kocaeli
- 36.- Mustafa GAZALCI- Denizli
- 37.- Muharrem İNCE- Yalova
- 38.- N. Gaye ERBATUR- Adana
- 39.- Nejat GENCAN- Edirne

GEREKÇE

Son günlerde "TÜPRAŞ" ihalesi ile gün yüzüne çıkan usulsüzlüklerin kamuoyunda yoğun olarak tartışıldığı bir ortamda, yeni ihaleler ve bu ihalelerde ortaya çıkan yada çıkartılan yolsuzluklar ardı arkası kesilmeden devam etmektedir.

Kuşadası Limanında, Tüpraş'ta ve Galataport'ta yaşananlar, AKP iktidarının organize ettiği, özelleştirme depremlerinde yaşananlar, buz dağının sadece bir kısmının olduğu artık görülmüştür.

Ne yazık ki, hergün bir yenisinin daha eklendiği depremler, şiddetinden hiçbir şey kaybetmeden devam ettirilmek istenmektedir. AKP iktidarının, Anayasal hükümlere rağmen, "hukuksuzluğu" sürdürmek istemesi, ülkenin son kalan mallarının talanında ortaya çıkacak rantın büyüklüğünden anlaşılmaktadır.

Yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilecek Egeport'un 2003'teki ihalesini önce yerel girişimcilerin oluşturduğu "Limaş" 40 milyon dolara kazandığı bilinmektedir. Ancak para zamanında ödenemediği için satış iptal edildiği ve 27 milyon dolarlık teklifiyle ihalede ikinci sırada olan Global-Ofer ortaklığına verildiği basımızda yer alan haberlerden görülmüştür.

Egeport'u alan Ofer- Global Menkul değerler AŞ sahibi Kutman ortaklığı, "kıyılardan herkesin eşit ve serbest yararlanma" hakkını düzenleyen Anayasanın kıyılara ilişkin 43. maddesi ve Kıyı Yasasının 5. maddesini aykırı olarak kıyıya denize dolgu yaparak yer kazanmak ve liman içine ticari amaçlı inşaa faaliyetlerinde bulunmak istemektedir.

AKP iktidarı, bu ikiliye, 30.03.2004 tarih ve 25418 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik yapmak suretiyle gerekli katkıyı sağlamıştır.

Ancak, söz konusu yönetmelik Danıştay 6. Dairesi (Esas No: 2004/3060) "Anayasa ve Kıyı Yasasına aykırı olduğu ve yönetmelik değişikliğinde hukuka uyarlık bulunmadığı. "gerekçesiyle, 05.10.2004 tarihinde yürütmeyi durdurmuştur.

Yönetmeliğin Danıştay'da davasının görüşüldüğü sıralarda, Yönetmelik değişikliğinin mahkemelerce iptal edilmesi olasılığı hatırlatılınca, Ofer'in ortağı Kutman, hem de kaymakam ve belediye başkanının önünde, TV kameralarının önünde, "Yönetmelik iptal edilirse kanun çıkarılır, olur biter" demek suretiyle, AKP iktidarının kendisine verdiği güvenceyi kamoyuna açıklamıştır.

AKP iktidarı, Ofer'in ortağı kişinin kamuoyuna beyan etmiş olduğu, yönetmeliğin yasaya dönüştürülmesi talebini 03.07.2005 tarihinde yerine getirmiş ve Türkiye Cumhuriyetinin bağımsız "yargısına" meydan okurcasına, "hukuka aykırı bulunan yönetmeliği" virgülüne bile dokunulmadan 5398 sayılı yasanın 5. maddesiyle yasa maddesine dönüştürmüştür.

Bu durum, hukuk devletinde "rantın", "hukuka" karşı bir zaferinin tescili olarak Cumhuriyet tarihimizde yerini almıştır.

Söz konusu yönetmelik maddesinin, yasa haline gelen maddesi, "Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (krvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, krvaziyer gemilerin yanaşmasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı krvaziyer ve yat limanları,

Özelleştirme kapsam ve programına alınan ve sahil şeridi belirlenen veya belirlenecek olan alanlar ile kıyı ve dolgu alanlarında yapılacak yat ve krvaziyer limanlarının ihtiyacı olan yönetim birimleri, destek birimleri, bakım ve onarım birimleri, teknik ve sosyal altyapı ve konaklama birimleri ile ilgili kullanım kararları ve yapılanma şartları imar plânı ile belirlenir."

Bu yasa ile, Özelleştirme ile ilgili düzenlemeleri içeren Kanunun 13. maddesi **özelleştirme kapsam ve programına alınan kıyı, sahil şeridi ve dolgu alanlarında** organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin bağlandığı krvaziyer ve yat limanlarında Anayasa'nın 43. maddesine aykırı olarak turizm amaçlı alışveriş merkezleri ve konaklama üniteleri yapımını mümkün kılmaktadır. Bu hüküm ile Anayasa ile güvence altına alınan kıyılar, sahil şeritleri ve dolgu alanlarının kamu önceliği, kıyılardan herkesin eşit ve özgür olarak ortaklaşa yararlanması, toplum yararına kullanılması, kamu malı olması niteliği yok sayılmış ve kıyıların yok edilmesinin önü açılmıştır.

Zira, yapılan bu düzenleme; Anayasa, Medeni Kanun, Kıyı Kanunu ve Türk Hukukunda kamu malları üzerinde kabul görmüş içtihatlarla rağmen "Kıyı" gibi herkesin kullanımına ve yararlanmasına açık doğal varlıklarımızın sırf ticari beklentiler uğruna, kamu ve toplum yararı dışında kullanılması öngörülmektedir.

Kıyılarda, Medeni Kanunun 715 inci maddesi (Eski TMK. 641 inci md.)'ne göre sahipsiz mal olarak kabul edilen yerlerdendir ve Devletin Hüküm ve Tasarrufu altındadır. Diğer bir anlatımla, sahipsiz mallar, doğal nitelikleri gereği özel mülkiyete elverişli olmayan kamu mallarıdır. Türk Hukukunda egemen olan görüş, devletin kamu malları üzerindeki hakkının medeni hukuk anlamında mülkiyet hakkı olmadığıdır.

AKP iktidarının İsraili Ofer ailesi için gerçekleştirdiği bu düzenleme, ihalenin hazırlanış, ihale koşulları ve kamu ve toplum yararına aykırı uygulamalar ve ülke çıkarları göz önüne alındığında, Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devleti, 10. maddesinde yer alan "Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." hükmünü içeren "kanun önünde eşitlik" ilkesine, 11 inci maddesinde yer alan Anayasanın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi, "Kıyılardan yararlanma" başlıklı 43 üncü maddesine, "Kıyıların korunması amaçlı" kamulaştırmayı açıklayan 46. maddesine aykırılığı açıktır.

Görüleceği üzere, sosyal adalet gereği çok sayıda kişinin yararlanmasını sağlamayı amaçlayan anayasamızın ilgili maddeleri, devletin bile özel mülkiyetine konu edemeyeceği bir alan üzerinde, salt, ticari bir kaygı ile, işgali andıran bir yaklaşımla, kendi ülkesinin, kendi vatandaşının kullanımından, üstelik yok pahasına adeta kaçırılmaktadır.

AKP iktidarınca, anayasaya aykırı ve hukuka aykırı olduğu görülen hükümlerin Kanun maddesi olarak düzenlenmesi "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaşmamakta, yürütme ve yasama organını zedelemekle kalmamaktadır, aynı zamanda, toplumun devlete güvenini de sarsmaktadır.

Bu bağlamda, aşağıdaki soruların yanıtlanması, toplumun devlete güveninin yanında hukukun da tesisi edilmesini zorunlu kılmaktadır.

- 1- Kıyılar, herhangi bir tahsis işlemine gerek olmaksızın doğrudan doğruya doğal yapısından dolayı herkesin serbestçe yararlanmasına sunulmuş sahipsiz kamu malıdır. **Hiçbir karşılık ödemeksizin herkesin kıyılardan ortaklaşa yararlanma hakkı vardır.** Bu anlamda, söz konusu yasanın ilgili maddesi Anayasanın 43. maddesine aykırı değildir?
- 2- Söz konusu Özelleştirme yasası ile, plan yapımı konusunda yetkili olan yerel yönetimlerin/belediyelerin yetkileri alınarak, fiziksel planlama yapma amacı ile kurulmayan ve görevleri plan yapmak olmayan, planlama konusunda gerekli donanımı, altyapısı ve elemanı bulunmayan Özelleştirme İdaresine İmar Planı yapma yetkisi verilmesinin asıl amacı nedir?
- 3- Galataport'la ilgili olarak, 20.09.2005 tarihli basınımızda yer alan açıklamalarından öğrenildiğine göre, ödemelerin inşaat süresi olan 3 yılın bitiminden itibaren başlayacağını ve ihale bedelinin toplam 49 yılda tamamlanacağını açıklamıştır. "Tüpraş kadar para verdik" açıklamaları ile kamuoyuna ilan edilen teklifin aslında, 49 yıllık ödeme planı dikkate alındığında bugünkü net değer yöntemiyle 200 milyon dolara denk geldiği ekonomi çevrelerinde dile getirilmektedir. Diğer bir anlatımla, İsraili Sami OFER'in başını çektiği konsorsiyum, 40 yılda borcun, ancak yüzde 40'ını ödeyeceği öğrenilmiştir. Bu anlamda, Egeport'un ihale şartları ve ödeme planı nedir? Bunu Türk ulusunun bilmesi gerekmektedir.
- 4- TBMM'de özelleştirmeye ilişkin 5398 sayılı yasa çıkmadan önce, Kuşadası limanında yapılan işyerlerine ruhsat verilmiş midir? Bu ruhsatların yasal dayanağı nedir? Liman işletmeciliği için açılan ihalede dükkan inşa etme ve kiraya verme hakkı nereden doğmuştur?
- 5- Kuşadası Limanı ihalesini alan Global-Ofer ikilisinin önce, ihaleyi kazanan "LİMAŞ" adlı yerel işadamları konsorsiyumunun ihale neden geri alındı?
- 6- Global-Ofer ortağı sözcüsünün "gerekirse yasa çıkarırız" sözleri ve sonrasında yasanın AKP grubunca, alel acele çıkartılması, önceden planlı bir çalışmanın sonucumudur?
- 7- 5398/5 sayılı yasaya göre, "Değer tespit sonuçları"nın, kuruluşun özelleştirilmesine ilişkin ihale sonuçlarının onaylanmasını müteakip idare tarafından kamuoyuna duyurulması doğru mudur? Bu soruların yanıtlanması gerekmektedir.

GEREKÇE

Kuşadası Limanında, Tüpraş'ta ve Galataport'ta ve AKP iktidarının organize ettiği özelleştirme depremlerinde yaşananlar, ihaleler ve bu ihalelerde ortaya çıkan ya da çıkartılan yolsuzluklar, usulsüzlükler devam etmektedir.

Egeport'un 2003'teki ihalesini önce yerel girişimcilerin oluşturduğu "Limaş" 40 milyon dolara kazandığı bilinmektedir. Ancak para zamanında ödenemediği için satış iptal edildiği ve 27 milyon dolarlık teklifiyle ihalede ikinci sırada olan Global-Ofer ortaklığına verildiği basımızda yer alan haberlerden görülmüştür.

Egeport'u alan Ofer- Global Menkul değerler AŞ sahibi Kutman ortaklığı, "kıyılardan herkesin eşit ve serbest yararlanma" hakkını düzenleyen Anayasanın kıyılara ilişkin 43. maddesi ve Kıyı Yasasının 5. maddesine aykırı olarak kıyıya, denize dolgu yaparak yer kazanmak ve liman içine ticari amaçlı inşaat faaliyetlerinde bulunmak istemektedir.

AKP iktidarı, bu ikiliye, Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik yapmak suretiyle gerekli katkıyı sağlamıştır.

Ancak, bu yönetmelik Danıştayca "Anayasa ve Kıyı Yasasına aykırı olduğu ve yönetmelik değişikliğinde hukuka uyarlık bulunmadığı. "gerekçesiyle, 05.10.2004 tarihinde yürütmeyele durdurulmuştur.

Özelleştirme ile ilgili düzenlemeleri içeren Kanunun 13. maddesi **özelleştirme kapsam ve programına alınan kıyı, sahil şeridi ve dolgu alanlarında** organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin bağlandığı kruvaziyer ve yat limanlarında **Anayasa'nın 43. maddesine aykırı olarak turizm amaçlı alışveriş merkezleri ve konaklama üniteleri yapımını mümkün kılmaktadır.** Bu hüküm ile Anayasa ile güvence altına alınan kıyılar, sahil şeritleri ve dolgu alanlarının kamu önceliği, kıyılardan herkesin eşit ve özgür olarak ortaklaşa yararlanması, toplum yararına kullanılması, kamu malı olması niteliği yok sayılmış ve kıyıların yok edilmesinin önü açılmıştır.

Zira, yapılan bu düzenleme; Anayasa, Medeni Kanun, Kıyı Kanunu ve Türk Hukukunda kamu malları üzerinde kabul görmüş içtihatlarla rağmen "Kıyı" gibi herkesin kullanımına ve yararlanmasına açık doğal varlıklarımızın sırf ticari beklentiler uğruna, kamu ve toplum yararı dışında kullanılması öngörülmektedir.

AKP iktidarınca, **anayasaya aykırı ve hukuka aykırı olduğu görülen hükümlerin Kanun maddesi olarak düzenlenmesi "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaşmamakta**, yürütme ve yasama organını zedelemekle kalmamaktadır, aynı zamanda, toplumun devlete güvenini de sarsmaktadır.

Aşağıdaki soruların yanıtlanması, toplumun devlete güveninin yanında hukukun da tesisi edilmesini zorunlu kılmaktadır.

- 1- Kıyılar, herhangi bir tahsis işlemine gerek olmaksızın doğrudan doğruya doğal yapısından dolayı herkesin serbestçe yararlanmasına sunulmuş sahihsiz kamu malıdır. **Hiçbir karşılık ödemeksizin herkesin kıyılardan ortaklaşa yararlanma hakkı vardır.** Bu anlamda, söz konusu yasanın ilgili maddesi Anayasanın 43. maddesine aykırı değildir?

- 2- Söz konusu Özelleştirme yasası ile, plan yapımı konusunda yetkili olan yerel yönetimlerin/belediyelerin yetkileri alınarak, fiziksel planlama yapma amacı ile kurulmayan ve görevleri plan yapmak olmayan, planlama konusunda gerekli donanımı, altyapısı ve elemanı bulunmayan Özelleştirme İdaresine İmar Planı yapma yetkisi verilmesinin asıl amacı nedir?
- 3- Egeport'un ihale şartları ve ödeme planı nedir? Bunu Türk ulusunun bilmesi gerekmektedir.
- 4- TBMM'de özelleştirmeye ilişkin 5398 sayılı yasa çıkmadan önce, Kuşadası limanında yapılan işyerlerine ruhsat verilmiş midir? Bu ruhsatların yasal dayanağı nedir? Liman işletmeciliği için açılan ihalede dükkan inşa etme ve kiraya verme hakkı nereden doğmuştur?
- 5- Kuşadası Limanı ihalesini alan Global-Ofer ikilisinden önce, ihaleyi kazanan "LİMAŞ" adlı yerel işadamları konsorsiyumundan ihale neden geri alındı?
- 6- Global-Ofer ortağı sözcüsünün "gerekirse yasa çıkarırız" sözleri ve sonrasında yasanın AKP grubunca, alel acele çıkartılması, önceden planlı bir çalışmanın sonucumudur?
- 7- 5398/5 sayılı yasaya göre, "Değer tespit sonuçları"nın, kuruluşun özelleştirilmesine ilişkin ihale sonuçlarının onaylanmasını müteakip idare tarafından kamuoyuna duyurulması doğru mudur? Bu soruların yanıtlanması gerekmektedir.